

МОТИВИ

към проекта на Закон за адвокатурата и адвокатската дейност

Действащият Закон за адвокатурата (ЗА) е приет през 2004 г., обн. в ДВ бр. 55/25.06.2004 г. От приемането си до днес ЗА е претърпял 15 изменения, а през 2016 г. с Решение на Конституционния съд са обявени за противоконституционни няколко разпоредби от закона (разпоредбите на чл. 29, ал. 2-4 ЗА и чл. 30, ал. 1).

1. Причини и и цели за изготвяне на проект на нов Закон за адвокатурата и адвокатската дейност.

1.1. Преди да се пристъпи към изработване на проект на изцяло нов закон за адвокатурата, беше извършен анализ на проблемите в уредбата на реда и начина за придобиване и загубване на качеството адвокат, на условията за упражняване на адвокатска дейност, правата и задълженията на адвокатите, организацията и редът на дейността на Адвокатурата и дисциплинарните производства. Въз основа на извършения анализ бяха идентифицирани проблемите, които трябва да бъдат разрешени с бъдещия нов закон за адвокатурата, а именно:

- липса на законодателно уредени принципи на адвокатската професия;
- прекалено лесен достъп до адвокатската професия, което се отразява на качеството на адвокатската работа и облика на адвокатурата като правна общност;
- непрецизна уредба на производството по придобиване на правоспособност на адвокат и изгубването на адвокатска правоспособност и произтичащите от това неясноти относно момента на придобиването на качеството адвокат, изгубването на качеството адвокат и правото да се упражнява адвокатска професия, включително временното преустановяване упражняването на адвокатска професия;
- проблеми, произтичащи от уредбата на несъвместимостта на адвокатската професия с други професии и длъжности, които имат за последица стесняване обхвата на дейността на адвоката;
- липса на специално въвеждащо обучение за адвокати, каквото въвеждащо обучение съществува за всички останали правни професии у нас, включени конституционно в системата на съдебната власт;
- липса на подробна уредба относно имуществената отговорност на адвоката, на правила за застраховка „професионална отговорност на адвоката“, включително липса на правила за групови застраховки.
- липса на дефиниция за адвокатска дейност и изключителна адвокатска дейност и произтичащите от това проблеми относно възнагражденията на адвокатите и нелоялното конкуриране от неадвокати;
- проблеми с уредбата на адвокатските възнаграждения и възможността при определяне на отговорността за разноски същите да бъдат намалявани под уговорения размер; липса на уредба на правото на адвоката на възстановяване на разходите;
- непрецизна уредба относно възникване на представителната власт на адвоката, момента на прекратяване на пълномощията и на прекратяване на договора;
- възможност на адвоката да направи отказ от упълномощаване, включително когато не му е платено възнаграждение;
- липса на специални правила за закрила на адвокатската професия, особено при нелоялно конкуриране с други правни професии.
- липса на правила за задължително продължаващо обучение и липса на предвидени правни последици от неизпълнението на това задължение;

- непрецизна уредба на правата и задълженията на адвоката и смесване на правата и задълженията на адвоката в отношенията „адвокат-клиент“, „адвокат-на срещна страна“, „адвокат – друг адвокат“, „адвокат – други органи и институции“, „адвокат – органи на адвокатурата“.

- липса на детайлна уредба на адвокатската тайна и задължението за поверителност, включително на задължението за съхраняване на клиентски книжа и съхраняване на архива на адвоката и предаването му при загуба на качеството адвокат;

- непълна и неясна уредба на статута на клиентската сметка, извършването на действия по разпореждане с нея, специалната закрила на средствата по сметката и последиците при изгубване на адвокатско качество.

- противоречива уредба на формите на съвместно упражняване на адвокатска професия и констатирани проблеми в практиката в отношенията между съдружниците, между дружество, съдружници и адвокати-несъдружници, работещи с договор за постоянна работа, между дружеството и клиента; липса на уредба относно ликвидацията на адвокатски дружества, преобразуването на адвокатски дружества и несъстоятелността на адвокатски дружества;

- проблеми, свързани със самоуправлението на адвокатурата, относно:

(а) липсата на законово уреден статут на адвокатурата като самостоятелно юридическо лице и уредена правосубектност на всяка отделна колегия и на Висшия адвокатски съвет като отделно юридическо лице и едновременно с това орган на адвокатурата;

(б) начина на конституиране на органите (избори на органи на адвокатурата) и отношенията между различните органи на адвокатурата, включително липса на възможност за предсрочно прекратяване на мандата;

(в) липсата на отчетност и липса на ефективна възможност за контрол върху органите на адвокатурата от Общото събрание на адвокатската колегия и Общото събрание на адвокатите от страната.

(г) компетентност на органите и възможност за отмяна на решенията на органите;

(д) обжалваемост на актовете на различните органи на адвокатурата, включително относно съдебния контрол;

- липса на детайлна уредба на дисциплинарната отговорност и дисциплинарното производство, включително липсата на съдебен контрол на актовете на дисциплинарните съдилища, довело до противоречива практика на различни дисциплинарни съдилища, включително на Висшия дисциплинарен съд и до неефективност на дисциплинарната политика като средство за самоконтрол и запазване независимостта и самоуправлението на адвокатурата.

Установените проблеми при прилагането на действащия Закон за адвокатурата засягат на практика всички аспекти на упражняване на адвокатска професия и не могат да бъдат разрешени чрез приемане на промени в действащия закон.

1.2. Цели на новия Закона за адвокатурата и адвокатската дейност (ЗААД).

Преодоляването на слабостите в действащата уредба налага концептуално преосмисляне на адвокатската професия: начина на упражняването ѝ, взаимодействието на адвокатите и органите на адвокатурата с всички други органи, в частност с органите на съдебната власт, самоуправлението на адвокатурата, което е гаранция за независимостта на адвоката, обжалваемостта на актовете на органите на адвокатурата; начинът, по който се реализира дисциплинарната отговорност и се провеждат дисциплинарните производства като форма на вътрешен самоконтрол.

Необходимите промени са многобройни и важни по смисъла на чл. 11, ал. 1 от Закона за нормативните актове (ЗНА), което налага и отмяната на действащия закон и

замяната му с изцяло нов Закон за адвокатурата и адвокатската дейност (ЗААД) – нов, модерен устройствен закон, уреждащ организацията и упражняването на адвокатската професия, съобразен с най-добрите европейски образци и възприетите политики и принципи относно адвокатската професия от ССВЕ, Международния съюз на адвокатите (UIA) и International Bar Association (IBA), насочени към защита на адвокатската професия с оглед фундаменталното ѝ значение за нормалното функциониране на съдебната система, за върховенството на правото, на демократичното общество като цяло и за защита правата на гражданите.

За целта ЗААД следва да преодолее слабостите на действащата уредба, да съобрази правната рамка на адвокатската професия у нас с интензивните промени в обществения живот и технологичното развитие през последните две десетилетия, настъпили след приемане на действия сега закон, като да уреди адвокатската професия на качествено ново ниво.

Целта на новия ЗААД е:

- да прогласи и уреди основните принципи на адвокатската професия, които да служат като ръководни начала при тълкуването и прилагането на разпоредбите на новия ЗААД;

- да повиши нивото на компетентност на българските адвокати чрез завишаване на критериите за достъп до професията и за упражняване на професията и като резултат – да се издигне авторитетът на адвокатската професия и на адвокатурата;

- да създаде ясни правила за придобиване и изгубване на качеството адвокат, начина на възстановяване на правата на адвокат при временно преустановяване на адвокатска дейност и при лишаване от право да се упражнява адвокатска професия;

- да уреди подробно упражняването на адвокатска професия като дефинира изключителната и неизключителната адвокатска дейност, въвеждането на „несъщински“ адвокатски дейности, възникването и прекратяването на представителната власт на адвоката, отказът от упълномощаване и основанията за това и създаване на специални правила за закрита упражняването на адвокатска професия;

- да уреди адвокатския регистър като единен електронен публично достъпен регистър, в който да се вписват всички данни за адвоката, включително да се вписват и периодите от годината, в които адвокатът не осъществява дейността си (упражнява правото си на „почивка“ и обявява отсъствието си поради болест), което предполага и съответни изменения в процесуалните закони;

- да създаде специални правила относно начина на определяне на възнаграждението на адвоката, необходимите разноски, неизбежно съпътстващи дейността на адвоката, които до момента не бяха уредени, както и отговорността за разноски;

- да уреди подробно правата и задълженията на адвоката чрез създаване на отделни разпоредби, систематизирани в раздели, касаещи отношенията на адвоката с клиента, насрещната страна, съдилищата и държавните органи, останалите адвокати и органите на адвокатурата и ясно разграничение на правата и задълженията на адвоката в отношенията му с всяка една от тези групи лица;

- да предвиди създаване на специални правила относно задължението за поверителност и адвокатска тайна, закрита на адвокатската кантора и адвокатските книжа, обема на адвокатската тайна и задължението за опазването ѝ от служителите и сътрудниците на адвоката;

- да уреди правото на адвоката да рекламира по подходящ и делови начин дейността си, както и да използва посредници, включително електронни платформи;

- да уреди подробно адвокатския архив и предаването на архива и довършване на делата при загуба на качеството „адвокат“ на различни основания;

- да създаде специална уредба на свободата на адвоката да приеме мандат от клиент, респ. да откаже приемане на мандат, без да се аргументира, както и право на отказ от приет мандат при посочена причина;

- да създаде подробна уредба на имуществената отговорност на адвоката за вреди, причинени на клиенти, и имуществената застраховка „Професионална отговорност на адвоката“ (уредба на лимити, застрахователно покритие, изключени рискове, условия за групова застраховка и пр.);

- детайлно да уреди специалната клиентска сметка на адвоката;

- да създаде нарочна процедура за уреждане на спорове между адвокати и адвокати и клиенти;

- да уреди подробно съвместното упражняване на адвокатска професия чрез въвеждане на нови правно-организационни форми за упражняване на адвокатска дейност, включително търговско адвокатско дружество (ООД), както и преобразуването, ликвидацията и несъстоятелността на адвокатските дружества;

- относно адвокатската колегия и органите на колегията: пряк избор на органите на колегията, включително възможност да се гласува електронно; въвеждане на частично периодично попълване състава на адвокатския съвет след изтичане мандата на част от членовете му (например при въвеждане на мандат от четири години – провеждане на избор за ½ от състава на адвокатския съвет на всеки 2 години); детайлизиране на уредбата относно Общото събрание на адвокатите от колегията и разширяване на правомощията на ОСАК; промяна в режима на „резервните“ членове на адвокатските съвети; разширяване на публичността в дейността на органите на адвокатурата (чрез осигуряване на възможност за онлайн проследяване на заседанията, достъпно за адвокати); съдебен контрол над всички актове на органи на адвокатурата, които касаят вписване, промени и заличаване в адвокатските регистри, достъпа до адвокатска професия и правото да се упражнява адвокатска професия; уредба на основания и процедура за предсрочно прекратяване на мандата;

- относно висшите органи на адвокатурата: уредба на Общото събрание на адвокатите от страната (ОСАС) като постоянно действащ орган с мандат, равен на мандата на висшите органи на адвокатурата, действащ на сесиен принцип; създаване на институт на „резервни делегати“, за да се гарантира възможност за функциониране на ОСАС в пълен състав в рамките на целия мандат; разширяване компетентността на ОСАС, дефиниране на статута му на “върховен орган на адвокатурата” и задължителността на неговите актове; въвеждане на поэтапен избор на Висшия адвокатски съвет след изтичане мандата на част от членовете му (например подновяване на половината от състава на Висшия адвокатски съвет на всеки 2 години);

- да създаде подробна уредба на дисциплинарното производство, диференциация на дисциплинарните нарушения и съответстващите им наказания, като се увеличи давността за ангажиране на дисциплинарна отговорност и въведе съдебен контрол на всички актове на дисциплинарните съдилища, с които се налагат дисциплинарни наказания, с които адвокатът се лишава от право да упражнява адвокатска професия.

2. Структура и основни положения в новия Закон за адвокатурата и адвокатската дейност.

Следвайки установената законодателна традиция и правилата на Закона за нормативните актове и Указ № 883 за прилагане на ЗНА, се предвижда разпоредбите в новия Закон за адвокатите да бъдат обособени в глави и раздели. Подредбата на главите ще следва последователността, установена в действащия закон, доколкото тя съответства на правно-техническото изискване: общите разпоредби да предхождат особените разпоредби, а когато особените разпоредби с различен предмет са много – да бъдат

уредени последователно устройствените, материалноправните, процесуалноправните и наказателните (дисциплинарните) разпоредби (чл. 30 от Указ № 883 за прилагане на ЗНА).

2.1. Наименование на новия закон.

Действащият Закон за адвокатурата (обн. в ДВ, бр. 55/25.06.2004 г.), е озаглавен *Закон за адвокатурата*, подобно на отменения от него Закона за адвокатурата от 1991 г. (обн. в ДВ, бр. 80/27.09.1991 г.). Доколкото и двата закона са приети след приемането на действащата Конституция от 1991 г., която предвижда, че организацията и дейността на „адвокатурата“ се уреждат със закон (чл. 134, ал. 2 от Конституцията на република България), заглавието на закона „за адвокатурата“ е съобразено както с действащата Конституция, така и с терминологията на Указа за адвокатурата от 1952 г. и Указ № 1842/1976 г. за адвокатурата – т.е. със законодателната традиция у нас.

В повечето европейски страни законите, уреждащи адвокатската професия, са озаглавени „Закон за адвокатите“¹, закон за адвокатската професия и адвокатите или по друг подобен начин, поставящ акцент върху „адвоката“ и професията.

Поради това проектът на новия закон, предвиден в чл. 134, ал. 2 от Конституцията на Република България и уреждащ адвокатската професия у нас, е озаглавен *Закон за адвокатите и адвокатската дейност*, което е израз на възстановяване на законодателните традиции на Закона за адвокатите от 1888 г. и от 1925 г., и на стремеж за връщане на мястото на адвоката и адвокатската професия сред останалите юридически професии, предмет на уредба в особени закони².

2.2. Структура на новия Закон за адвокатите и адвокатската дейност.

Законопроектът съдържа 12 глави, в част от които има самостоятелни раздели, като разпоредбите имат собствени заглавия, които разкриват главното съдържание на всяка разпоредба.

2.2.1. Глава първа „*Основни положения*“ е уреден предметния обхват на закона. За пръв път се дефинира легално понятието адвокатура – юридическо лице със седалище в гр. София, което се състои от всички адвокати и младши адвокати, като са дадени определения на адвоката и адвокатските колегии.

2.2.2. Глава втора „*Основни начала на адвокатската дейност*“ се състои от 7 разпоредби (чл. 3-10) и урежда основните начала при упражняване на адвокатската професия и институционалните гаранции за тяхното обезпечаване.

Основните начала при упражняване на адвокатската професия – независимост; свобода; квалификация; адвокатска тайна; колегиалност и уважение; достойнство; самоуправление и саморегулиране; право на подходящо възнаграждение, са дефинирани в глава Втора тезисно, за да служат при тълкуване на всяка разпоредба от закона. Всеки от принципите намира конкретно проявление при детайлната уредба в съответните следващи части на новия ЗААД.

2.2.3. Глава трета „*Адвокатска правоспособност*“ урежда съдържанието на понятието за изключителна адвокатска дейност, както и предпоставките за придобиването на адвокатската правоспособност.

---

¹ Така са били озаглавени и действалите у нас преди 1944 г. Закон за адвокатите от 1888 г. и последвалият го Закон за адвокатите от 1925 г.

² Закон за нотариусите и нотариалната дейност (ЗННД) и Закон за частните съдебни изпълнители (ЗЧСИ).

Изключителна адвокатска дейност е дефинирана като: процесуално представителство и подготовка на процесуални действия, представителство пред държавни и общински органи, консултантска дейност по правни въпроси, която се извършва по занятие, подготовка и представителство по сделки с вещни права върху недвижими имоти, което се извършва по занятие. Нормата е обща и тя се прилага, освен ако в закон е уредено друго.

Изискването за юридическо образование е прецизирано като изискване за завършено висше образование по специалността „Право“ със степен магистър, доколкото това е терминологията използвана в други нормативни актове. Подобен текст елиминира съмненията дали лице, което е завършило юридическо образование със степен бакалавър извън страната, може да кандидатства за придобиване на права като адвокат.

Изискването за придобита юридическа правоспособност по реда на Закона за съдебната власт е допълнено с възможността кандидатът да докаже придобиване на „еквивалентна форма на придобиване или атестиране на квалификация като юрист в държавите от Европейския съюз, в държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или в Конфедерация Швейцария.

Изискването за успешно полагане на изпит е допълнено с изискване за въвеждащо обучение и заключителен изпит след обучението. Предвижда се след първоначалния изпит за познания в ключови области на правото кандидатите за придобиване на права като адвокат да преминават задължително обучение за придобиване на специфични познания свързани с упражняването на адвокатската професия, задълженията по отношение на клиентите на адвоката, деонтологичните правила и правилата за отношенията на адвоката с органите на адвокатурата, и внимателно подбрани практически обучения. Продължителността на обучението е 3 месеца с откъсване от работния процес или 6 месеца без откъсване от работния процес. След приключване на обучението, кандидатът следва да премине през проверка на придобитите знания и умения чрез заключителен изпит.

Введено е изискване на кандидата да не са налагани дисциплинарни наказания или други санкции за тежки или системни нарушения при или по повод заемане на длъжности, признати за юридически стаж по чл.164 от Закона за съдебната власт, нотариус, помощник-нотариус, частен или държавен съдебен изпълнител, помощник частен съдебен изпълнител, съдия по вписванията, синдик, освен когато дисциплинарните наказания са наложени по реда на този закон. Дисциплинарните наказания, наложени при упражняване на адвокатска дейност, са обвързани с последици, уредени в дисциплинарното производство. В сега действащата норма на чл.5, ал.2 ЗА бе предвидено като основание за отписване на адвоката само освобождаване от длъжност като съдия, прокурор или следовател, дисциплинарно уволнение от длъжностите съдия по вписванията, държавен съдебен изпълнител и други длъжности, ако не са изтекли две години от датата на освобождаване от длъжност, както и лишаването от правоспособност като нотариус или частен съдебен изпълнител, но само за срока на лишаването. Това създава възможност тези лица да заобикалят закона и при възникнала опасност да бъдат освободени от длъжност (респективно дисциплинарно уволнени или лишени от правоспособност) да подават искане за прекратяване на службата/дейността, без адвокатският съвет разглеждащ заявленията им за прием като адвокати да имат възможността да преценят и други техни дисциплинарни наказания.

Изискването кандидатът да не е осъждан на лишаване от свобода за умишлено престъпление от общ характер е допълнено с изискване лицето да не е освобождавано от наказателна отговорност за умишлено престъпление от общ характер, наказуемо с

лишаване от свобода. Същото допълнително уточнение е предвидено и в чл.18 Закона за съдебната власт.

Основанията за несъвместимост, уредени в действащата норма на чл.5, ал.2 ЗА са допълнени с изискване адвокатът да не е „орган на власт и да не заема длъжност в държавни или общински органи, с изключение на народните представители“. Досега съществуващата несъвместимост само с държавна служба и работа по трудово правоотношение са недостатъчни и не идентифицират настоящото разнообразие от функции, които едно лице може да изпълнява за свой работодател или за държавата. В закона за държавната администрация например изрично са посочени редица длъжностни, като членовете на политическия кабинет, министри, заместник-министри, областни управители, които не са държавни служители. Същевременно заемането на подобна длъжност е несъвместимо с упражняване на адвокатската професия, предвид обстоятелството, че адвокатите трябва много често да защитават гражданите и юридическите лица именно срещу актове на администрацията или действия и бездействия на органите на властта.

Законопроектът предвижда без полагане на встъпителен изпит да се вписват само кандидатите, които са заемали длъжност като съдия или академична длъжност на преподавател по правни науки във висше училище поне 5 години. Без полагане на встъпителен изпит, въвеждащо обучение и заключителен изпит, ще се вписва лице, което е било вписано като адвокат и от последното му заличаване от адвокатските регистри е изтекъл срок не по-дълъг от 5 години.

Законопроектът урежда подробно провеждането на встъпителния изпит, обучението на кандидатите и заключителния изпит за адвокати, като са предложени правила относно своевременното оповестяване на датите за провеждане на изпита, правила за проверка за изпитните материали и за оспорване на решенията за недопускане на кандидати до изпит.

В процедурата по подаване на заявление за прием е предвидено адвокатът задължително да посочва телефон и адрес на електронна поща, предназначени за осъществяване на професионалната му дейност, а адвокатският съвет да извършва проверка на заявената контактна информация. Целта е да се осигури вярност и пълнота на информацията в адвокатските регистри.

Правилата на сега действащия закон за адвокатурата относно младшите адвокати и чуждестранните адвокати са възпроизведени в новия законопроект.

По отношение на адвокатските сътрудници за първи път са уредени изисквания за заемане на тази длъжност, като е предвидено да не може да бъде адвокатски сътрудник лице, което: е осъждано на лишаване от свобода за извършено престъпление от общ характер, или е освобождавано от наказателна отговорност за умишлено престъпление от общ характер; е поставено под запрещение или страда от психическо заболяване, което пречатства или затруднява дейността му като адвокатски сътрудник; не е завършило средно образование; не е преминало успешно въвеждащо обучение за адвокатски сътрудници в Центъра за обучение на адвокати или друга акредитирана обучителна организация по този закон в период от 3 години преди подаване на заявлението за вписването му или най-късно до 1 година след вписването му като адвокатски сътрудник.

Предлага се да бъде уредено за първи път и задължение на адвоката или адвокатското сдружение да запознава адвокатския сътрудник с всички нормативни и етични задължения на адвоката, и да осигури дейността на адвокатския сътрудник да е съобразена с тях. Адвокатът трябва да носи солидарна отговорност за вредите, нанесени от адвокатския сътрудник в хода на възложената му дейност, тъй като той е негов служител по трудов договор.

2.2.4. Глава четвърта „Адвокатски регистри“ урежда единния адвокатски регистър. Законопроектът предвижда единният адвокатски регистър да се опрости значително, като занапред включва само четири подрегистъра: 1) регистър на адвокатите, който включва адвокати, младши адвокати, адвокати от Европейския съюз и чуждестранни адвокати при адвокатските колегии; 2) регистър на адвокатските сдружения, който включва адвокатските съдружия, адвокатските дружества, адвокатските дружества с ограничена отговорност и клоновете на чуждестранни адвокатски сдружения; 3) регистър на адвокатските сътрудници; 4) регистър на чуждестранните адвокати при Висшия адвокатски съвет. Предвижда се и съществено намаляване на броя на регистърните производства.

Важно нововъведение е изискването вписването в единния адвокатски регистър да предхожда по време вписванията във всички други публични или съдебни регистри и да бъде задължително условие за последващи вписвания в тези регистри. Предвижда се и всички регистри, създавани и поддържани от държавни органи, агенции, общински органи, публични предприятия или частни оператори, да осигурят идентичност на съдържащата се в тях информация с единния адвокатски регистър. Това се налага от обстоятелството, че именно вписването в адвокатския регистър е обстоятелството, което поставя началото на упражняване на адвокатска професия и удостоверява професионалното качество „адвокат“, и съществуването на редица други регистри в които адвокатите и адвокатските дружества се вписват, трябва не само да бъде ограничено, но и данните в тези регистри трябва да бъдат автоматично подавани и синхронизирани. Към настоящия момент са налице редица несъответствия при вписванията на адвокати и адвокатски дружества в адвокатските регистри от една страна и регистър БУЛСТАТ от друга страна.

Предвидено е за първи път законът ясно да посочва данните на адвокатите, които се публикуват в регистъра в публичната, и в закритата секция на регистъра.

Вносителят предлага и възможност адвокатът да заявява отсъствие и почивка именно чрез единния адвокатски регистър по електронен път, което да подава автоматично данни към ЕПЕП и системите на съдилищата. На Висшия адвокатски съвет и адвокатския съвет при съответната колегия е възложено да следят за това държавните органи и длъжностните лица, органите на съдебната власт, отделните магистрати и съдебни служители, съдебни изпълнители и други лица, да не изпращат призовки и съобщения, да не насрочват процесуални действия и съдебни заседания, и да не осъществяват контакт с адвоката по време на заявените от него дни на отсъствие. В процесуалните норми е уредено правото на адвоката да заявява дни на отсъствие, но този модул на Единния портал за електронно правосъдие на функционира на практика, и няма предвидени законови гаранции как ще се осъществява правото на отсъствие и почивка – нямаше предвидена до момента забрана за изпращане и връчване на съобщения и призовки, за насрочване на процесуални действия с участие на адвоката по време на отсъствието му и т.н.

2.2.5. Глава пета „Отписване и временно преустановяване упражняването на адвокатска дейност. Заличаване“ е посветена на отписването, временното преустановяване упражняване на адвокатската дейност и заличаването от единния адвокатски регистър.

Разграничени са основанията за отписване и временно преустановяване упражняване на адвокатска дейност от основанията за изгубване правото за упражняване на адвокатска дейност и заличаване от адвокатския регистър. Уредена е процедурата за временно преустановяване упражняването на адвокатска дейност, съответно за

заличаване от единния адвокатски регистър. Създадена е регламентация на последиците клиентите от изгубването, съответно от временното преустановяване упражняването на адвокатска дейност. Уредено е заличаването на адвоката в случай на смърт. Предвидено е, че при временно преустановяване упражняването на адвокатска дейност задълженията на адвоката съобразно закона и Етичния кодекс на адвоката се запазват, а книгата му продължават да са неприкосновени. Внимание е отделено и на различните основания за възобновяване на дейността.

2.2.6. Глава шеста „*Права и задължения на адвоката*“ (чл.54-103) урежда правата и задълженията на адвоката.

Най-напред се уреждат общите положения, кореспондиращи с принципите на упражняване на адвокатската професия, задължението на адвоката да разполага с кантора в населеното място в района на адвокатската колегия, в която адвокатът членува и заявяването на конкретни данни за вписване в единния адвокатски регистър, така че да са актуални и да правят възможен контактът с адвокат (чл.57) и дължимото поведение на адвоката и защитата му като се предвижда, че той не може да носи отговорност за действията си, когато те отговарят на закона е етичния кодекс, както и за мнения и изказвания направени в съдебно заседание за защита на клиента и във връзка с работата му. С предложените текстове се търси ясно дефиниране на посочените задължения на адвоката, така че да бъдат избегнати всякакви рискове при тълкуване и прилагането на закона.

Регламентира се дължимото уважение и съдействие на адвоката от съда, органите на досъдебното производство, административните и други органи и лица и тяхната администрация като в съответствие с концепцията е предвидено задължение на посочените органи за оказване уважение и съдействие на адвоката.

Урежда се правото на адвоката да събира лични данни на клиентите си. Уредено е и правото на отсъствие на адвоката за почивка 60 дни годишно; правото на адвоката да не получава съобщения, призовки и книжа по време на почивка, в неработни дни и при отсъствие поради временна нетрудоспособност, както и задължението да не бъдат насрочвани процесуални действия с участието на адвоката в такива периоди. По този начин се цели уреждането на правото на почивка и отсъствие на адвокатите, които до този момент не са получавали правна уредба, която да даде необходимите гаранции на адвоката и равнопоставеността му с останалите юридически професии.

Проектът детайлно урежда неприкосновеността на носителите на информация на адвоката във връзка с изпълняваната от него работа и дефинира адвокатската. Уредено е и правото на срещи между адвоката и клиента насаме и когато последният е с наложена мярка за неотклонение или изтърпява наказание лишаване от свобода. Така се постигат гаранции за осъществяване правото на защита и законосъобразното упражняване на адвокатската професия. Предвиден е и улеснен начин за легитимиране на адвокатите чрез извършване на справка в електронния регистър като по този начин се залага създава гаранция за проверка на легитимацията в нарочния регистър и се избягва задължителното представяне на адвокатска карта.

Особено внимание се обръща в проекта на защитата на правата на адвоката, като се урежда възможността за подаване на сигнал до административния ръководител на съответния орган, както и до Инспектората към Висшия съдебен съвет с възможност за участие на представител на адвокатския съвет (АС) при разглеждане на сигнала и правото на АС да бъде уведомен за резултата от проверката. Така се постига защита правата на адвоката при ограничаване на независимостта и свободата му от съда или друг орган и са съобразени мотивите на Конституционния съд по решение № 4 от 2016 година.

В отговор на обществените очаквания за бързо и качествено правораздаване проектът предвижда процесуални правила и мерки за постигане на бързина и ефективност, гаранции за получаване на съобщения и призовки като адвокатите са натоварени с изисквания за поведение, което да отговаря на характеристиките на адвокатската професия и високите изисквания към нея.

Въвеждат се правила, гарантиращи спазването на адвокатската тайна и хипотезите на отпадане на ограничения във връзка с нея.

За първи път в проекта за ЗААД се уреждат изисквания за медийни изяви на адвоката и правила за привличане на клиенти и реклама. Целта е да се съобразят новите реалности в обществено-икономическата сфера като от една страна отпадат ограниченията пред адвокатите и в същото време се съхранява спецификата и отговорностите на адвокатската дейност.

Проектът предлага съвременни разрешения относно възникването и прекратяването на отношенията с клиента; на въпросите, свързани с адвокатското възнаграждение, неговото обезпечаване и принудително събиране. В предложения проект детайлно са уредени възможните начини за определяне на възнаграждението, неговият размер, възможността да привилегировано удовлетворяване, възможността за снабдяване с изпълнителен лист по реда на чл. 417 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК), вместо чл. 410 от ГПК, както е по действащия ЗА. Уредени са разнообразни възможни начини за определяне на възнаграждението. Изрично е посочено, че договореното възнаграждение е без данък добавена стойност за избягване на порочна съдебна практика. Уредено е изрично, че възнаграждението на адвоката е отделно от това на посредника във връзка с въвеждането в проекта за закон на фигурата на посредник. Уредена е възможността адвокатът да удържи дължими му се суми от средствата на клиента. Уредена е възможност адвокатът да откаже да осъществи защита като особен представител ако не е определено възнаграждение по методиката. За разлика от сега действащия закон е предвидено приемане на методика за определяне на адвокатските възнаграждения. По този начин се гарантира от една страна получаване на информирано съгласие на клиента за размера на дължимото възнаграждение и от друга гарантиране на правото на адвоката да получи дължимото му се възнаграждение.

Отделено е подобаващо място на въпросите, свързани с откриването и поддържането на клиентска сметка, нейните характеристики, правилата за работа с такива сметки, дължимия отчет към клиентите. Уредени с оглед възникнали в практиката проблеми нерегламентираните до момента хипотези на смърт или прекратяване на дейността на адвоката и средствата по клиентските сметки. В действащия закон (чл. 39 от ЗА) не е уреден ясно нито статусът, нито начинът на откриване и водене на клиентските сметки, като е налице смесване между понятието банкова сметка и счетоводна сметка. Предложената уредба предвижда задължение за отчет на клиентските средства и тяхното гарантиране за постигане на прозрачност и контрол при ползване на средствата, постъпили по клиентската средства, спазване на мерките по Закона за мерките срещу изпирането на пари, гарантиране сигурността на средствата на клиента и правото на клиента да получава информация и отчет за разходването на сумите.

В допълнение към предвидените в проекта за нов закон норми Висшият адвокатски съвет следва да приеме правила и указания за начина на ликвидиране на клиентските сметки

В проектозакона са уредени правата и задълженията на адвоката в отношенията му с клиентите. Тези отношения винаги имат съдържанието, което възниква въз основа на договор за поръчка, дори и когато между адвоката и клиента няма сключен договор. Затова адвокатът е длъжен да осведоми клиента за неговите права и задължения, да изпълни поръчката и да пази имуществото, което е получил във връзка с нея. Адвокатът

действа само в интерес на клиента. Затова адвокатът може да се отклони от поръчката, ако това е станало необходимо за запазване интересите на клиента и не е било възможно да се вземе неговото съгласие. След изпълнението на поръчката адвокатът е длъжен да уведоми клиента, да му даде сметка и да му предаде всичко, което е получил в изпълнение на поръчката.

Адвокатът трябва да изпълни задълженията си с грижата на добрия професионалист. Мерадна е средната за съответния вид дейност грижа. Критерият е обективен и абстрактен. Отговорността на адвоката е виновна, като небрежността се проявява при неполагане грижата на добрия професионалист. Уредена е граница на размера на обезщетението – до размера на полученото възнаграждение. Нормата е диспозитивна и може да се уговори друго. Адвокатът не отговаря и при причиняване на вредите от страна на клиента. Адвокатът отговаря за вредите, причинени на клиента от негови служители или технически подизпълнители – той е страна по отношението с клиента и носи отговорност за тяхното поведение, независимо дали е виновен или не (в този случай отговорността му е обективна). Тъй като отношението между адвоката и клиента има личен характер, той поначало не може да се замества, освен ако клиентът се съгласи. В първия случай той отговаря за действията на заместника като за свои, а във втория – за лошия избор. Когато адвокатът и заместникът му са извършили работата общо, всеки носи отговорност за извършените от него действия.

Когато страна по правоотношението с клиента е адвокатско дружество, то носи отговорност за вреди към клиента. Нормата е диспозитивна и може да се уговаря друго. В случаите на процесуално представителство упълномощеният съдружник или друг адвокат отговаря солидарно с дружеството за вредите, причинени на клиента. Адвокатското дружество може да привлече като трето лице – помагач адвоката, поел изпълнение на възложената от клиента работа или лицето, което я е извършило, и да предяви регресен иск срещу него. Правилата за отговорността на адвоката се прилагат съответно и за адвокатското дружество.

Предвидена е детайлна уредба на професионална застраховка и предоставяне на информацията във връзка с нея. Предвидени са и правила за чуждестранните адвокати.

Раздел пети урежда детайлно отношенията между адвокати

За първи път законодателно и в детайли се уреждат правата и задълженията на адвоката в отношенията му с други адвокати с цел нормативно установяване на задължения за осъществяване на дейността по начин, охраняващ авторитета и репутацията на професията, включително чрез забрана на нелоялна конкуренция и дискриминация. В закона се съдържат правила за отношенията между адвокатите. В съответствие с чл. 29 от Закона за защита на конкуренцията е уредено общо правило за нелоялната конкуренцията, в което са изброени неизчерпателно случаи на нелоялна конкуренция. С императивна норма е забранена дискриминацията. Създадени са правила относно заплащането на възнаграждение при заместване на адвокат от друг негов колега – кой има право да претендира възнаграждението от клиента и как се разпределя то във вътрешните отношения между адвокатите.

Раздел шести урежда отношенията на адвоката с органите на адвокатурата – активно и пасивно избиращо право, право на обжалване на решенията на органите, право да получава съдействие, задължение за вноски и задължение за уведомление при настъпване на промени в обстоятелствата, вписани в единния регистър

2.2.7. Глава седма „Съвместна дейност“ урежда съвместната дейност на адвокатите. Сдружаването на адвокатите в особен вид адвокатско дружество юридическо лице за пръв път беше уредено в ЗА. През изтеклия близо двадесетгодишен период нормативната уредба на адвокатската професия претърпя промени, като в почти

много държави от Европа се допусна сдружаването на адвокатите да става и във формата на дружество с ограничена отговорност. Целта на уредбата е да доближи осъществяването на съвместната дейност адвокатите и преди всичко на сдружаванията, до правната уредбата на водещите страни в Европа.

Изведени са общите положения при осъществяването на съвместната дейност от адвокатите: ограничението само адвокати да участват в различните правноорганизационни форми на сдружаване и адвокат да не може да бъде съдружник в повече от едно адвокатско дружество или адвокатско дружество с ограничена отговорност, запазване на членството при временно преустановяване упражняване на адвокатската професия, предметът на дейност, забраната съдружниците да представляват клиенти с противоречиви интереси, клиентска сметка, решаването споровете между съдружници от помирителна комисия към адвокатските съвети, регистър на адвокатските на адвокатските съдружия, адвокатските дружества и адвокатските дружества с ограничена отговорност.

Регламентирани са особеностите на адвокатското съдружие, като гражданско дружество съгласно чл.357 от Закона за задълженията и договорите: наименование, прехвърляне на дружествен дял, напускане на съдружник и прекратяване на адвокатското съдружие.

Тъй като България няма приет в общ закон за професионалните сдружения за всички свободни професии в проекта е запазено адвокатското дружество като особена форма на сдружаване на адвокатите, като са преодолените установените слабости и празнини в съществуващата нормативната уредба относно: действията на учредители преди вписване на адвокатското дружество, дяловите вноски, прехвърляне на дружествен дял, прекратяване на членството, изключване на съдружник, правата и задълженията съдружниците, прекратяването на дружеството и др.

Създава се нова форма на сдружаването на адвокатите при упражняване на тяхната дейност - адвокатско дружество с ограничена отговорност, каквато форма е предвидена в много европейски държави (Федерална република Германия, Франция, Испания, Австрия, Чехия и др.), като се използва правноорганизационната форма на дружеството с ограничена отговорност съгласно Търговския закон, но с въвеждането на определени изисквания относно предмета на дейност на дружеството, неговото наименование, изисквания към съдружниците и тяхното участие в капитала и управлението на дружеството, основания за прекратяване на дружество и др.

Създадени са особени правила за преобразуване на адвокатските дружества и адвокатските дружества с ограничена отговорност, тяхната ликвидация и несъстоятелност, като са направени препращания към общата им уредба в Търговския закон.

Запазена е уредбата на установяване на група адвокати от Европейския съюз като адвокатско дружество на територията на Република България и упражняването на адвокатската професия чрез клон. Добавена е възможността за откриване на клон на адвокатско дружеството и адвокатско дружество с ограничена отговорност.

2.2.8. Глава осма „Адвокатска колегия“ урежда адвокатската колегия и органите на адвокатската колегия.

Законопроектът запазва и засилва принципа на самоуправление на адвокатските колегии и разбирането, че адвокатската колегия е юридическо лице, което се състои от всички адвокати, вписани в регистрите ѝ. Предвидено е районите и седалищата на адвокатските колегии да се определят от Висшия адвокатски съвет съобразно предвидени в закона критерии и при запазване на принципа, че в района на един окръжен съд има една адвокатска колегия, с изключение на Софийски градски съд и Софийски

окръжен съд. Законът урежда възможност по решение на общото събрание на адвокатските колегии, взето със съответното квалифицирано мнозинство от броя на вписаните адвокати, Висшият адвокатски съвет да може да образува повече от една колегия в района на един окръжен съд, съответно да създава обща адвокатска колегия за районите на повече от един окръжен съд.

Запазва се традиционният подход при уредбата на органите на колегията, като законопроектът предвижда съществуване на Общо събрание на адвокатите от колегията, Председател на адвокатския съвет, адвокатски съвет, дисциплинарен съд и контролен съвет, но прави промяна при начина на избирането на Председателя на адвокатския съвет, Председателя на дисциплинарния съд и Председателя на контролния съвет. Законопроектът предвижда председателите на колективните органи на колегията – адвокатски съвет, контролен съвет и дисциплинарен съд, да се избират от самия орган след конституирането му.

Удължава се мандата на всички органи на колегията – от 3 на 4 години, за да се уеднакви мандата на органите на адвокатската колегия с мандата на органите на Висшия адвокатски съвет и за да може да бъде реализиран възприетия принцип на „поетапен“ избор.

Законопроектът урежда детайлно свикването и провеждането на общото събрание на адвокатите от страната, включително възможността за участие в събранието чрез видеоконферентна връзка. Детайлно е уреден начина на вземане на решения от Общото събрание на адвокатите от страната и компетентността на Общото събрание на адвокатите от страната. Премахнат е института на пълномощните и възможността за участие в събранието е само лично. Уредена е процедура по свикване на извънредно събрание и допълване дневния ред на всяко насрочено общо събрание според броя на адвокатите в колегията. Предвидено е разширяване правомощията на Общото събрание на адвокатската колегия, чрез предоставяне на компетентност да се определя размерът на месечните и встъпителните вноски в бюджета на колегията, вземане на решение за разделяне на колегията или за преобразуването ѝ; вземане на решенията за създаване на специални парични фондове и участието на колегията в сдружения. Уредени са правните последици от неприемането на отчета за дейността или на финансовия отчет на адвокатския съвет. Законопроектът е изготвен в два варианта – в единия вариант неприемането на доклада и отчета с определено мнозинство води до пряко прекратяване на мандата на адвокатския съвет, а във втория вариант е предвидено провеждане на тайно гласуване за предсрочно прекратяване на мандата на адвокатския съвет, което може да бъде взето с определени мнозинства.

Изрично е уредено, че решенията на Общото събрание на адвокатите от колегията са задължителни за всички органи на колегията, когато са взети в рамките на компетентността на събранието.

Относно адвокатския съвет законопроектът въвежда принципа на постепенен (поетапен) избор, при който се избира първоначално целият състав на адвокатския съвет, а в края на втората година от мандата на първия съвет се подменя половината от неговия състав, а в края на мандата му се подменя само неподменения до този момент състав. По този начин се създава нормативна основа за приемственост в дейността на адвокатския съвет, като на всеки две години ще се провеждат избори за допълване на половината от състава на адвокатския съвет, чийто мандат изтича, а при първия избор ще се тегли жребий.

Предвидено е съставът на адвокатския съвет да включва основни и допълнителни членове, като допълнителните членове имат право на съвещателен глас, но могат да заместват основни членове в конкретно заседание въз основа на пълномощно от основен

член, който не може да присъства лично. Промяната цели осигуряване на възможност всяко решение да се взема при участие на максималния брой членове с право на глас.

Изборът на председателя се извършва самия адвокатски съвет, който може да го сменя в рамките на мандата си и да избира друг председател от състава си.

Детайлизирани са правомощията на адвокатския съвет и е предвидена остатъчна компетентност на адвокатския съвет по всички въпроси, които не са от компетентността на общото събрание на колегията.

Предвидени са правила за подобряване публичност и оперативност в работата на адвокатския съвет, като са създадени правила, уреждащи провеждане на дистанционни заседания, вземане на неприсъствени решения, публикуване на материалите и дневния ред за заседанията, както и протоколите. Предвидена е възможност за назначаване на административен директор на колегията.

Законопроектът запазва всички досегашни правомощия и разширява на контролните функции на контролните съвети. Уредено е право на контролния съвет да дава текущо препоръки на адвокатския съвет и да упражнява текущ контрол върху дейността на адвокатския съвет и разходването на средствата.

При констатирано съществено отклонение от бюджета и разписаните правила за разходване на средствата, Контролният съвет изготвя доклад до адвокатския съвет, който следва да го разгледа на първото си следващо заседание. Уредена е възможност при бездействие на адвокатския съвет контролният съвет да иска свикване на извънредно общо събрание на колегията.

За да се осигури независимост на контролния съвет, е предвидено същият да разполага със самостоятелен бюджет в рамките на бюджета на колегията за съответната година, който се приема от общото събрание на колегията.

Запазване на уредбата и структурата на дисциплинарния съд, като се предвижда един от членовете на дисциплинарния съд да се избира за негов председател в началото на мандата.

Предвидено е формиране на дисциплинарни състави на случаен принцип за разглеждането на всяко дело чрез равномерно електронно разпределение съобразно поредността на постъпването на дисциплинарните дела в дисциплинарния съд. Уредена е възможност при отводи на дисциплинарни съдии, които не позволяват формиране на състав, Висшият адвокатски съвет да определя дисциплинарен съд при друга колегия, който да разглежда делото.

За да се осигури независимост на дисциплинарния съд, е предвидено да има самостоятелен бюджет в рамките на бюджета на адвокатската колегия за съответната година.

Законопроектът урежда института на делегатите – като постоянни представители на адвокатската колегия в общото събрание на адвокатите от страната и увеличава нормата на представителност от 1 делегат на 40 делегата на 1 делегат на 20 адвоката, като е предвидено избирането на резервни делегати – не по-малко от $\frac{1}{4}$ от общия брой на делегатите. Мандатът на делегатите е 4 години и съвпада с органите на колегията.

Уредени са задълженията на делегатите за участие в общото събрание на адвокатите от страната и процедура по заместване на делегат от избран резервен делегат, което цели да се осигури възможност всяко решение на общото събрание на адвокатите от страната да се взема при възможно най-висока норма на представителност.

2.2.9. Глава девета „Избори за членове на органите на адвокатската колегия и делегати за общото събрание на адвокатите в страната.“ урежда изборите за членове на органите на адвокатската колегия и делегати за общото събрание на адвокатите в страната при запазване на част от принципите в действащия до момента закон.

Предвидено е изборът от общото събрание на адвокатите от колегията на органите на адвокатурата да се извършва с хартиена или електронна бюлетина по образци, утвърдени от Висшия адвокатски съвет, като детайлната уредба на правилата и реда за провеждане на избори е делегирана на Висшия адвокатски съвет.

Законопроектът за пръв път създава правила, уреждащи подготовката и провеждането на самия избор на органи на колегията: урежда предлагане на кандидатите, тяхното представяне пред адвокатите от колегията, включително публично изслушване и излъчване на публичното изслушване он-лайн.

Законопроектът регламентира статута на Избирателната комисия като помощен постоянно действащ орган на колегията, с мандат от 4 години, натоварен с организирането и осъществяването на избора. Предвиден е съдебен контрол освен относно решенията на избирателната комисия за избора, и на решенията за недопускане на кандидати до избора.

С оглед този статут е предвидено всички избрани членове на органи на колегията при встъпване в длъжност да полагат клетва пред избирателната комисия.

Предвидено е решенията за избор на членове на органи се вземат не на принципа на мнозинството, а на принципа на вишегласието – за избран се счита кандидатът, получил най-много гласове. С това се елиминират ненужните и скъпи балотажи за избор на колективни органи, което противоречи на всички принципи на изборното право (балотаж има само за избор на еднолични органи, а при избори на народни представители, общински съветници, европейски парламент балотаж няма – избрани са кандидатите, получили най-много гласове, независимо дали гласовете са повече от половината от действителните гласове).

Законопроектът не съдържа изискване да е заплатен членският внос като предпоставка за упражняване на пасивното и активно избирателно право, каквото е уредено в чл. 49, ал. 1 от действащия ЗА.

2.2.10. В глава десета „*Висши органи на адвокатурата*“ се запазва съществуващите по действащия закон висши органи на адвокатурата, като Висшият адвокатски съвет престава да бъде самостоятелно юридическо лице, а единствено един от висшите органи на адвокатурата, която законът урежда като юридическо лице.

В структурата на висшите органи на адвокатурата са уредени четири колективни органа – общо събрание на адвокатите от страната, Висш адвокатски съвет, Висш дисциплинарен съд и Висш контролен съвет.

Мандатът на всички висши органи на адвокатурата е 4 години.

Законопроектът урежда общото събрание на адвокатите от страната като постоянно действащ орган с мандат от 4 години, който се състои от делегатите на всяка адвокатска колегия.

Общото събрание на адвокатите от страната заседава на редовни и извънредни сесии, като редовните сесии са 2 и се провеждат през м. февруари и септември. Законопроектът урежда подробно свикването и провеждането на общото събрание, включително обявяване на дневния ред, процедура по искане за допълването му и начина на гласуване и вземане на решения.

Законопроектът разширява значително компетентността на общото събрание на адвокатите от страната в сравнение с действащата уредба, включително чрез правомощието да определя встъпителните и годишни вноски в бюджета на адвокатурата, да взема решения за придобиване и отчуждаване на недвижими имоти и учредяване на обезпечения върху тях. Предвидено е общото събрание да приема Етичния кодекс на адвоката и да обсъжда проектите на предвидените в закона наредби и правила с нормативен характер, които се приемат от Висшия адвокатски съвет.

Уредена е възможност по решение на общото събрание на адвокатите от страната да бъде предсрочно прекратен мандата на Висшия адвокатски съвет, в случа че повече от $\frac{3}{4}$ от делегатите са гласували срещу приемане на отчета на Висшия адвокатски съвет. Законопроектът регламентира подробна процедура за правото на информация на делегатите и за реда и начина на обжалване на решенията на общото събрание на адвокатите от страната, които се обжалват пряко пред Върховния касационен съд.

Законопроектът запазва досегашната структура на Висшия адвокатски съвет, като вместо резервните членове, уредени в сега действащия закон, в състава на съвета се включват допълнителни членове, които участват в заседанията на съвета със съвещателен глас и при отсъствие на основен член могат да го заместват по пълномощно. Уредбата има за цел да гарантира, че всяко решение ще се взема при участие на максималния брой членове на Висшия адвокатски съвет с право на глас.

И при избора на Висшия адвокатски съвет е уреден принципа на постепенен (поетапен) избор, при който се избира първоначално целият състав на Висшия адвокатски съвет, а в края на втората година от мандата на първия съвет се подменя половината от неговия състав, а в края на мандата му се подменя само неподменената до този момент половина от състава. Този принцип обезпечавя приемственост в дейността на Висшия адвокатски съвет, като на всеки две години ще се провеждат избори за попълване на половината от състава на Висшия адвокатски съвет (за членовете, чийто мандат изтича), като при първия избор ще се тегли жребий за членовете, чийто мандат ще бъде 2 години.

Детайлизирани са правомощията на Висшия адвокатския съвет и е предвидена остатъчна компетентност на Висшия адвокатски съвет по всички въпроси, които не са от компетентността на общото събрание на адвокатите от страната.

Предвидени са правила за подобряване публичност и оперативност в работата на Висшия адвокатски съвет, като са създадени правила, уреждащи провеждане на дистанционни заседания чрез видеоконферентна връзка, вземане на неприсъствени решения, публикуване на материалите и дневния ред за заседанията, както и протоколите.

Изборът на председателя на Висшия адвокатски съвет е предвидено да се извършва от Висшия адвокатски съвет, който може да го сменя в рамките на мандата си и да избира друг председател от състава си на всеки две години. Извън този период председателят може да бъде сменян в други случаи, уредени в закона.

Законът запазва досегашната структура в уредбата на контролните правомощия на Висшия контролен съвет по отношение дейността на Висшия адвокатски съвет и правомощията по уеднаквяване на контролната дейност на контролните съвети на колегиите.

Регламентирана е възможност за участие на членове на Висшия контролен съвет в заседания на Висшия адвокатски съвет, както и възможност за участие на членове на Висшия адвокатски съвет в заседания на Висшия контролен съвет.

За да са обезпечи независимост на контролния съвет, е предвидено същият да разполага със самостоятелен бюджет в рамките на бюджета на адвокатурата за съответната година, който се приема от Общото събрание на адвокатите от страната.

Законът следва досегашния подход в уредбата на състава и правомощията на Висшия дисциплинарен съд, както и в делата, които са подсъдни на съда като първа инстанция. Съставът на Висшия дисциплинарен съд е увеличен от 15 на 18 члена, като по подобие на уредбата на дисциплинарния съд на колегиата не е предвиден отделен избор на председателя на Висшия дисциплинарен съд, а на първото заседание на един от членовете на съда да се избира за негов Председател.

Предвидено е, че Висшият дисциплинарен съд разглежда делата в постоянни тричленни състави от председател и двама членове. Делата срещу членове на органи на адвокатските колегии се разглеждат от 5-членен състав, а делата срещу членове на Висшия адвокатски съвет, Висшия контролен съвет и Висшия дисциплинарен съд се разглеждат от 7-членен състав, председателстван от председателя на Висшия дисциплинарен съд. Петчленните и седемчленни състави се сформират при постъпване на дело, подлежащо на разглеждане от петчленен и седемчленен състав чрез случаен избор на членове на състава.

Законът въвежда обжалваемост пред Върховен касационен съд на решенията на Висшия дисциплинарен съд, с които се потвърждава решение на дисциплинарен съд на колегия за налагане на наказание или се налага наказание «лишаване от право да се упражнява адвокатска професия» или лишаване на адвоката от право да бъде избран в органите на адвокатурата».

За да се осигури независимост на Висшия дисциплинарният съд, е предвидено да има самостоятелен бюджет в рамките на бюджета на адвокатурата за съответната година.

2.2.11. Глава единадесета „Избор на висши органи на адвокатурата“.

Законът урежда детайлно процедура за начина на предлагане на кандидатите, представянето им пред адвокатската общност, начина на провеждане на изборите – с хартиена или електронна бюлетина, начина на конституиране на изборителната комисия, преброяването на гласовете и удостоверяването на изборния резултат.

По подобие на уредбата на изборите в адвокатската колегия е предвидено Изборителна комисия за висши органи на адвокатурата да бъде постоянно действащ помощен орган с мандат 4 години.

Законопроектът предвижда изборът да се провежда от Общото събрание на адвокатите от страната, което избира всички висши органи на адвокатурата. Избрани са кандидатите, получили най-голям брой гласове, без да се провежда допълнителен избор, какъвто съществува по действащия сега закон.

Решенията на Изборителната комисия подлежат на обжалване пред Върховен касационен съд, като в случай на отмяна на решение на изборителната комисия е предвидено Върховният касационен съд да свиква на сесия Общото събрание на адвокатите от страната.

2.2.12. В глава дванадесета „Дисциплинарна отговорност“ В текста на е направен опит да се оптимизира уредбата на дисциплинарните нарушения, чрез по-ясна и последователна уредба на задълженията на адвоката, за да е ясно кои нарушения на задълженията на адвоката водят до ангажиране на дисциплинарна отговорност.

С оглед постигане на по-висока ефективност на наказанията и защита на правата на адвокатите, е предложена уредба относно вида на наказанията, приложими за нарушение на определени задължения, като се ограничават случаите, за които са приложими наказанията, ограничаващи правото на адвоката да упражнява професията. Предвидени са и правила за дисциплинарно наказване в случаи на множество нарушения и маловажни случаи на нарушения.

Акцент в предлаганата уредба са правилата относно изтърпяване и изпълнение на наложените дисциплинарни наказания. По отношение на наказанията, ограничаващи правото да бъде упражнявана професията се предлага срокът на наложено наказание да тече от деня на влизане в сила на съдебното решение, с което е наложено и да изтича в последния календарен ден на срока, за който е наложено. Предлага се диференцира и подходът при изтичане на срока на наложеното наказание, ограничаващо правото да се упражнява професията, с оглед различната тежест на нарушенията за които се налагат

наказанията в двете хипотези и различната им продължителност. Когато е влязло в сила решение е наложено дисциплинарно наказание лишавашо адвокат от правото да упражнява професията за срок до 18 месеца адвокатът не се заличава от регистъра, а се извършва съответно отразяване на наложеното наказание и датата на изтичането му. В случаите на такива наказания над 18 месеца дисциплинарно наказаният адвокат се заличава от единния адвокатски регистър. Съответно, в първия случай правата се възстановяват автоматично, с изтичане на срока, а във втория – след искане от адвоката, и след преценка по чл.6 от ЗААД.

Предвидени са правила и относно изпълнението на останалите дисциплинарни наказания. Предложена е изцяло нова уредба на давността в материята на дисциплинарното наказване, с което се цели преодоляване на неясноти и непоследователна практика при приложение на института на давността по аналогия, съобразно правилото на чл. 134, ал. 2 от действащия закон. Концептуално е прието, че приложение на правила по аналогия следва да бъде изключено в новата уредба и да бъдат предвидени нови правила, специално за дисциплинарното производство. С предлаганите нови правила се цели по-детайлна и ясна уредба на давността за дисциплинарно преследване, като са разграничени отделните етапи на преследването, с оглед техните специфики. За осигуряване възможността за адекватно провеждане на производството се предлага увеличаване продължителността на срока, спрямо този по действащия закон, за който практиката е установила, че е крайно недостатъчен. Това е така, още повече, с оглед предлагания подход за осигуряване на възможност решенията по дисциплинарни дела да подлежат на контрол и пред Върховния касационен съд, в случаите, в които се засяга правото да бъде упражнявана професията.

Освен правилата, касаещи проблемите на давността за реализиране на дисциплинарно преследване, в предлагания проект на нов закон са предвидени и правила за давност за изпълнение на дисциплинарните наказания, която не е уредена в действащите правила на закона и поставя проблеми в практиката.

В частта, касаеща процесуалните правила, по които следва да се провежда дисциплинарното производство, следвайки концептуалния подход да се избегне приложение на правила по аналогия (което понастоящем е уредено в правилото на чл.139, ал.6 от действащия закон) е предложена детайлна уредба на двете фази от дисциплинарното производство.

Предлаганата уредба си поставя за цел, на първо място, да уеднакви правилата за производството спрямо всички адвокати, независимо от тяхното евентуално участие в орган на адвокатурата. В тази насока са предвидени правила за преодоляване на евентуален конфликт на интереси и възможност за разглеждане на дисциплинарните преписки и евентуални дисциплинарни производства от адвокатски съвет на адвокатска колегия, различна от колегията, в която е вписан адвоката, спрямо когото е насочена проверката/производството. Предвижда се в първата си фаза дисциплинарното производство да се развива винаги пред адвокатския съвет на колегията, в която е вписан адвоката, като е предложен механизъм за преодоляване на евентуална заинтересованост в случаите, в които процедурата касае член на орган на същата колегия. В тези случаи се предлага възможност процедурата да се развие пред съвета, съответно съда на друга колегия, определена чрез жребий.

С оглед установените в практиката затруднения за развитие на производството в двете му фази, с проекта е предложена подробна регламентация на процедурата, която следва да се спазва, с оглед законосъобразно протичане на производството и защита правата на адвоката, срещу когото е насочено то. Предвидено е изрично препращане само към правилата за доказване на Наказателнопроцесуалния кодекс. Предвидени са специфични правила за призоваване на страните в производството. Предложени са и

правила за разпределение на дисциплинарните дела, както и правила за протичане на производството пред съда. Предложени са нарочни правила за публичност на заседанията по дисциплинарни дела, като е отчетена спецификата на адвокатската професия, която налага изключения от тази публичност.

По отношение на обжалването на решения на дисциплинарните съдилища е предложен вариант, съответно на приетото в концепцията за нов Закон за адвокатурата, при който всички решения на първоинстанционния дисциплинарен съд подлежат на обжалване от заинтересованата страна в 14 дневен срок от постановяването им пред Висшия дисциплинарен съд, а решенията на Висшия дисциплинарен съд подлежат на обжалване пред Върховния касационен съд само в случаите, които касаят наказания, с които адвокатът се лишава от право да упражнява адвокатска професия. Осигуряването на възможност за обжалване пред Върховния касационен съд на решенията по дисциплинарни дела в тези случаи се обосновава с високата степен на засягане на правната сфера на адвоката при ограничаване правото му да упражнява професионална дейност. С това ново законово решение уредбата на тези наказания се синхронизира с правилата на закона, уреждащи достъпа до професията. При отказ за прием на кандидат за адвокат е уредена възможност за обжалване пред Висшия адвокатски съвет и пред Върховния касационен съд. Отказът за прием на адвокат ограничава възможността за упражняване на професията аналогично на наложено наказание лишавашо вече вписан адвокат от правото да упражнява адвокатска дейност. Логично в този смисъл и в двата случая следва да има възможност за контрол на актовете на органи на адвокатурата от външен орган, какъвто е Върховният касационен съд. Същевременно, предлаганото в проекта на нов Закон за адвокатурата разрешение си поставя за цел да се запази балансът между обществения интерес от самоуправлението и независимостта на адвокатурата от една страна и намесата на съда в такива вътрешни за нея решения. Включване на съда в дисциплинарния контрол по принцип е несъмнено ограничаване на независимостта на адвокатурата. Адвокатурата е независима и следва да остане такава, във възможно най-голяма степен. Затова, в предлаганата нова уредба се предвижда запазване в рамките на адвокатурата на възможността за дисциплинарен контрол, в случаите, когато не се засяга възможността на адвоката да упражнява професията. Макар с останалите дисциплинарни наказания да се засягат права на адвоката, неговият характер и степента на засягането му са съществено различни от случаите на наказания, ограничаващи правото да се упражнява професията. Те не засягат правото на адвоката да упражнява професията си, поради което и не ограничават неговите доходи. В това отношение няма интереси, които да имат нужда от такава интензивна защита. Същото касае и отношенията на адвоката с неговите клиенти – те се запазват и за клиентите не настъпват и не може да има никакви негативни последици.